

*Наталія Олександрівна Клещенко,
науковий співробітник
відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук
ORCID: 0000-0002-4317-1470*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА У ФОКУСІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Постановка проблеми. Повномасштабна війна, розпочата РФ проти нашої держави, поставила на порядок денний низку питань, які умовно можна поділити на два блоки: 1) фактичні питання, пов'язані з динамікою на військово-політичному фронті в контексті війни, яка триває вже понад рік; 2) питання, пов'язані з повоєнною відбудовою. Частково проблеми цього контексту вже регулюються на законодавчому рівні, інша частина перебуває на етапі законодавчих розробок. Тому актуальність ефективності законодавства не викликає сумнівів. Крім того, у контексті загальнодержавного курсу на інтеграцію до ЄС та утвердження України як правової держави повоєнне відновлення має включати генезу правових відносин між громадянином і державою та оновлену взаємодію між суспільством і політичними силами. Особливу увагу в цьому питанні варто приділити інституту відповідальності держави перед особою як важливій гарантії прав і свобод людини. Саме тому одним із першочергових завдань держави є постійна оцінка ефективності законодавства, його вдосконалення та оновлення відповідно до потреб суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з ефективністю законодавства, були предметом розгляду багатьох вчених-правознавців, серед яких – С. Бобровник, А. Колодій, Н. Оніщенко, Н. Опольська, Н. Пархоменко, О. Петришин, О. Скакун, В. Сіренко та ін. Водночас проблематика ефективності законодавства у контексті повоєнної відбудови та активної євроінтеграції ще не набула належного висвітлення у сучасному соціогуманітарному науковому дискурсі.

Метою статті є теоретична характеристика ефективності законодавства та його аналіз у контексті повоєнної відбудови.

Виклад матеріалу. На початку дослідження слід охарактеризувати саме поняття «ефективність законодавства», сучасне трактування якого можна пов'язати із середовищем дії права, під яким розуміють взаємодію багатьох складових (політичний режим, стан економіки, правотворча робота тощо), які в процесі взаємодії формують правове середовище, що визначає правомірність дій суспільства, держави й індивіда.

Розвиток сучасного суспільства пов'язується з підвищенням ролі та значення ефективності забезпечення прав і свобод людини. Саме рівень упорядкованості суспільних відносин, чітке визначення меж правового впливу, наявність дієвих механізмів реалізації та забезпечення права є важливими чинниками для визначення ефективності права як засобу управління суспільством. Реалізація правових вимог є своєрідним завершальним етапом процесу правового регулювання суспільних відносин, уособлюючи тим самим певний результат [1, с. 62]. Ефективність будь-якого закону характеризується об'єктивними, цілком визначеними показниками. «Визначення таких показників стосовно певного закону, виходячи зі змісту і особливостей суспільних відносин, що ними регулюється, якраз і дає змогу запрограмувати дослідження реальної ефективності закону» [2, с. 14].

Поділяємо точку зору Н. Оніщенко, відповідно до якої під ефективністю законодавства пропонується розуміти «оптимальне співвідношення між досягнутим результатом упорядкування правом суспільних відносин і тими цілями, задля яких та чи інша норма приймалася» [3, с. 23]. У цьому розрізі варто акцентувати увагу на виступі Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука

(перше засідання Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України 21.01.2022 р.) щодо того, що ефективність тих чи інших нормативних положень повинна спиратись на відповідну ресурсозабезпеченість, де важливими серед інших є: 1) економічна ресурсозабезпеченість, 2) людський потенціал та 3) часовий ресурс [3, с. 23].

Для дослідження ефективності законодавства необхідно враховувати класифікацію цілей на відповідні види, серед яких можна виділити функціональні (охоплюють результати, які виражаються у поведінці людей) і предметні (охоплюють матеріальні результати); ступінчасті (досягаються більшою або меншою мірою) і неступінчасті (досягаються або повністю, або зовсім не досягаються); матеріальні (належать до неправових сфер суспільного життя: економіки, політики, культури тощо) та юридичні (стосуються власне права, його виконання та дотримання). При цьому головна юридична мета – виконати вимоги законодавства – забезпечується юридичними гарантіями законності, до яких, зокрема, належать норми, що закріплюють верховенство закону; регулюють оскарження громадянами дій державних органів і посадових осіб; регулюють порядок здійснення державного контролю за виконанням вимог законодавства, юридичних санкцій тощо. Гарантії законності й самі мають безпосередні цілі: запобігання правопорушенням і їх виявлення, усунення, ліквідація небажаних наслідків правопорушень, відновлення порушеного правомірного стану тощо [4, с. 237].

Ефективність дії правових норм залежить від сукупності певних умов, як об'єктивних, так і суб'єктивних. Ці умови можуть бути віднесені як до самого права, так і до сфери його реалізації, адже будь-яка норма створюється і діє в реальній сукупності суспільних відносин, на основі існуючого суспільного буття й суспільної свідомості. Характер взаємозв'язку правової норми з різними аспектами суспільного життя, своєю чергою, і визначає ті умови, які, зрештою, і забезпечують ефективність її дії. Крім того, слід пам'ятати про зобов'язання реформувати національне законодавство відповідно до стандартів ЄС, у рамках євроінтеграції, зокрема, імплементувати в законодавство України міжнародні стандарти.

У найзагальнішому вигляді проблема забезпечення ефективності законодавства, як наголошує Ю. Бірченко, може бути вирішена на таких основних засадах:

- ухвалюючи законодавчий акт, особливу увагу потрібно приділяти додержанню методології прийняття закону, як і будь-якого іншого нормативно-правового акта, вимог так званого ланцюга ефективності, а саме це: потреби й соціальний інтерес у такому законі; цілі, які досягатимуться з допомогою закону; достатність засобів, якими запроваджується закон, з точки зору досягнення поставлених цілей; визначення конкретних адресатів закону; система контролю за його виконанням;
- панівна в суспільстві правосвідомість без будь-яких застережень має визнавати принцип верховенства закону, послідовно реалізовувати його в існуючій правовій системі, а також у практичних діях усіх ланок державного апарату;
- закони мають бути спрямовані на реалізацію основних положень Конституції України, вирішення найважливіших проблем, які ставить перед суспільством життя. При цьому слід враховувати, що не тільки норми Конституції України, а й більшість чинних законів є нормами прямої дії, тому слід звести до мінімуму нормативні акти, які приймаються «на розвиток закону», що часто змінює зміст вимог і правил, ним установлених;
- необхідно забезпечити цілковиту відповідність між законами та процесом їх реалізації. Нею мають бути охоплені насамперед права та обов'язки суб'єктів, закріплені законом;
- національне законодавство має відповідати загальновизнаним принципам і нормам міжнародного права, демократичній міжнародній практиці;
- закони мають відповідати загальному напрямку проваджуваних реформ, а також меті економічного, політичного, соціального розвитку, забезпечувати цілісність і чітку структуру законодавства, мобільність і універсальність його галузей [5, с. 13].

Висвітливши теоретичні аспекти ефективності законодавства, спинимось на цих питаннях у контексті повоєнної відбудови, адже відновлення зруйнованих міст і сіл України потребує ефективного та водночас якісного правового регулювання. Необхідно зазначити, що станом на сьогодні в Україні тільки починає формуватися законодавча база, яка б регулювала відшкодування вартості майна, що постраждало через воєнні дії. При цьому діють окремі норми, які передбачають можливість виплачувати компенсації постраждалим особам, зокрема статті 84–86 Кодексу цивільного

захисту України, які визначають порядок надання державою допомоги особам, що постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій, до яких також належать події воєнного характеру.

Вже підписано та опубліковано Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» [6], який набув чинності 22.05.2023 року. Його метою є відновлення та створення нової інфраструктури після закінчення війни, розвитку будівельної галузі та забезпечення населення житлом.

Водночас, враховуючи позитивність прийняття цього Закону, слід наголосити на його проблемних аспектах. Головним нюансом є те, що цей Закон регулює отримання відшкодування за зруйновані об'єкти. Щодо пошкоджених об'єктів, то відповідно до Закону вони вносяться тільки до Реєстру пошкодженого та знищеного майна. При цьому форми, строки подання та порядок розгляду звернень для отримання компенсації за різні типи пошкоджених об'єктів нерухомого майна, навіть конкретно визначеного органу, який прийматиме рішення про надання чи відмову компенсації, у Законі не визначено.

Варто наголосити, що лишилося неврегульованим питання щодо компенсації за пошкоджене майно, якщо особа самостійно його відновила. Адже, як можна спостерігати за відбудовою в деокупованих областях (найбільше простежується в Київській області), багато осіб, помешкання яких було пошкоджено, самостійно за власні кошти його відновлювали. Єдиною відсилкою у Законі є ч. 2 ст.10, яка говорить, що порядок надання компенсації за пошкоджений об'єкт нерухомого майна визначається Кабінетом Міністрів України. Йдеться про постанову КМУ від 21 квітня 2023 року № 381 «Про затвердження Порядку надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «єВідновлення» [7], яка 29 квітня вже набрала чинності. Проте ця постанова теж не регулює питання щодо компенсації за пошкоджене майно, у випадку його самостійного відновлення, тож це питання потребує додаткового правового регулювання.

Нещодавно у «Дії» стартувала послуга «єВідновлення», де можна отримати грошову допомогу, яка становить до 200 тисяч гривень на один пошкоджений об'єкт (хоча на день вступу в дію ця сума була у розмірі до 500 тисяч, а рішення про її зменшення було ухвалене 12 травня) [8]. За першу добу роботи програми було подано 3194 заяв про виплату державної допомоги на відновлення пошкодженого житла [9], а станом на 12 травня – 5575 [8]. Рішення про надання компенсації виносяться спеціально утвореними комісіями (про які ще буде мова) та має цільове призначення і надається для придбання будівельної продукції з метою виконання поточного чи капітального ремонту самостійно отримувачем компенсації, або шляхом замовлення виконання відповідних послуг і робіт. Тобто гроші, які надаються як компенсація, можна витратити на оплату лише будівельних матеріалів і робіт, які можуть бути виконані для відновлення об'єкта (перелік також закріплюється КМУ).

Наступним нюансом Закону є те, що тільки у власників приватних будинків буде вибір – отримати житловий сертифікат на купівлю квартири чи будинку або грошову компенсацію, яку перерахуватимуть на рахунок зі спеціальним режимом використання для фінансування будівництва. Власники квартир та інших житлових приміщень, які були зруйновані, одержать житловий сертифікат – документ, що підтверджує гарантії держави профінансувати придбання квартири або іншого житлового приміщення (у тому числі такого, що буде споруджене в майбутньому) в обсязі грошової суми, зазначеної у такому документі. На нашу думку, було б доцільніше надати право вибору щодо способу отримання компенсації незалежно від його типу, адже до моменту отримання компенсації може минути багато часу, склад сім'ї може збільшитись, і відповідно, потребувати більше місця. У цьому разі таке право надавало б більш широкі можливості врахувати особливості конкретної сім'ї, тобто вибір, наприклад між квартирою (мається на увазі, сертифікатом на придбання квартири), і сертифікатом (на суму зруйнованого майна), з можливістю докласти власні кошти на будівництво будинку.

Варто акцентувати про відсутність обмеження щодо місцезнаходження, типу та площі нового житла, будівництво якого буде профінансоване через сертифікат. Також Закон визначає пріоритетне коло суб'єктів на отримання компенсації, серед яких матимуть учасники бойових дій, багатодітні сім'ї та особи з інвалідністю I та II груп.

У контексті аналізу цього Закону варто звернути увагу на ст. 3, відповідно до якої створюється Комісія з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна [6]. У статті не встановлено ні кількісний склад комісії, ні чіткі критерії їх відбору, ні порядок прийняття рішень про надання чи відмову в наданні компенсації. Водночас спроба врегулювати це питання зроблена у постанові КМУ № 381. Зокрема, склад такої комісії передбачається мінімум 5 осіб, із яких обов'язкові тільки представники правоохоронних органів, з метою проведення перевірки наявності обмежень щодо отримання компенсації. Решта щодо складу комісії тільки рекомендації, що можуть долучатися за згодою, наприклад представники державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, експерти, оцінювачі, суб'єкти оціночної діяльності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, представники міжнародних і громадських організацій [7]. Така недостатньо конкретизована норма (на нашу думку, мінімальний склад комісії має бути конкретно визначений), своєю чергою, створює умови для таких явищ, як кумівство, лобізм і корупція. У контексті цього слід додати, що одним із важливих напрямів розвитку й функціонування України як європейської держави є вдосконалення інституту відповідальності держави перед особою. І тут слід підкреслити, що у правових державах мають бути створені і діяти механізми, за допомогою яких здійснюється ефективний вплив на якісний бік діяльності державного апарату, особливо щодо дотримання прав і свобод людини. Йдеться про відповідальність держави за неналежне виконання своїх повноважень посадовими особами. З метою ефективності даного Закону важливо, щоб механізми компенсації були не лише нормативно закріпленими, а й якісними, з реальною можливістю втілення його положень. В іншому випадку матимемо ситуацію «створення механізму заради створення», без реальних засобів для отримання компенсації.

Відсутність відповідальності держави перед громадянином ставить під сумнів реалізацію одного з головних принципів, проголошених Конституцією України, – пріоритету прав і свобод людини та громадянина, бо вони можуть бути реалізовані переважно у правовідносинах із державою. Отже, саме на державі лежить обов'язок забезпечити реалізацію цих прав, оскільки обов'язок, не забезпечений відповідальністю, перетворюється на фікцію [10].

У контексті ефективності законодавства повоєнної відбудови слід згадати про проект Закону України «Про компенсацію за майно, втрачене, пошкоджене та знищене внаслідок збройної агресії Російської Федерації та справедливий розподіл репарацій» від 31.03.2022 року № 7237. Проте, враховуючи його актуальність і необхідність, його проходження у парламенті є вкрай повільним, адже зазначений законопроект не пройшов ще навіть першого читання. Слід додати, що з метою повоєнної відбудови Указом Президента № 266/2022 від 21.04.2022 року вже створено Національну раду з відновлення України, завданням якої є подолання наслідків російсько-української війни.

Оцінити ефективність згаданих норм можливо буде лише з часом, особливо з урахування дії режиму воєнного стану. Але їх прийняття вже саме по собі є «променем надії» для багатьох родин, які залишились без даху над головою, або не мають коштів для самостійного відновлення пошкодженого житла, і кількість вже поданих заяв це підтверджує. Крім того, територія України чи не щодня перебуває під постійними обстрілами (особливо прифронтові області та області, що межують з РФ), і випадки пошкоджених будівель є частим явищем. Тож ця нормативна база, яка тільки починає діяти, є не просто актуальною, а життєво необхідною для українського суспільства.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що під ефективністю законодавства розуміють співвідношення між досягнутими результатами та поставленою метою. Проблема ефективності законодавства, його результативності може й має розглядатися в декількох площинах. Тут потрібно враховувати внутрішній, національний аспект і зовнішній, зокрема зовнішньо-інтеграційний, пов'язаний з імплементацією в законодавство України міжнародних стандартів.

У контексті ж ефективності законодавства повоєнної відбудови аналізується Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Росій-

ської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» та постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «Відновлення»». Ці нормативно-правові акти, безумовно, є важливими в умовах війни, адже, з одного боку, дають надію громадянам, житло яких було пошкоджене чи повністю зруйноване, на його відновлення, а з другого – породжує для держави низку обов'язків у частині компенсації і відбудови втраченого. З огляду на межі статті, ми окреслили лише окремі питання, які, на нашу думку, вбачаються найбільш дискусійними, зокрема питання відсутності права вибору щодо способу отримання компенсації (сертифікат на купівлю чи грошову компенсацію для побудови) незалежно від його типу (чи то власників приватних будинків, чи квартир), питання стосовно Комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна тощо.

Список використаних джерел

1. Опольська Н. М. Критерії ефективності нормативно-правового регулювання права на свободу творчості в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 62–66. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.10.
2. Рабінович П. М. Ефективність юридичних норм: загальнотеоретично-поняттєвий інструментарій дослідження. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 1 (52). С. 13–21.
3. Оніщенко Н. М. Ефективність та якість законодавства у фокусі відбудови України. *Альманах права*. 2022. № 13. С. 23–27. DOI: 10.33663/2524-017X-2022-13-3.
4. Право і прогрес: запити громадянського суспільства: монографія / за заг. ред. Н. М. Оніщенко. Київ: Наукова думка, 2020. 367 с.
5. Бірченко Ю. І. Деякі критерії оцінки якості та ефективності нормативно-правових актів. *Наукові записки*. 2004. Том 26. С. 9–11.
6. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23 лютого 2023 року № 2923-ІХ. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 12.05.2023).
7. Про затвердження Порядку надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «Відновлення»: постанова КМУ від 21 квітня 2023 року № 381. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.05.2023).
8. «Відновлення»: Кабмін зменшив з 500 до 200 тисяч грн розмір компенсації громадянам за пошкоджене майно через війну. *Судово-юридична газета*. URL: [https://sud.ua/uk/news/publication/270240-yevidnovlennya-kabmin-umenshil-s-500-do-200-tysyach-grn-razmer-kompensatsii-grazhdanam-zapovrezhdennoe-imuschestvo-iz-za-voyny#:~:text="](https://sud.ua/uk/news/publication/270240-yevidnovlennya-kabmin-umenshil-s-500-do-200-tysyach-grn-razmer-kompensatsii-grazhdanam-zapovrezhdennoe-imuschestvo-iz-za-voyny#:~:text=) (дата звернення: 12.05.2023).
9. «Відновлення»: за добу подано понад 3000 заяв. URL: *Кореспондент*. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4588678-yevidnovlennia-za-dobu-podano-ponad-3-000-zaiav> (дата звернення: 15.05.2023).
10. Оніщенко Н. М. Проблема ефективності законодавства та сучасний розвиток. *Віче*. 2007. № 12. (№ 12 (спецвипуск)). С. 3–6. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/607/> (дата звернення: 03.05.2023).

References

1. Opolska N. M. Kryterii efektyvnosti normatyvno-pravovoho rehuliuвання prava na svobodu tvorchości v Ukraini. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2020. № 1. S. 62–66. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.10.
2. Rabinovych P. M. Efektyvnist yurydychnykh norm: zahalnoteoretychno-poniattievyyi instrumentarii doslidzhennia. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2008. № 1 (52). S. 13–21.
3. Onishchenko N. M. Efektyvnist ta yakist zakonodavstva u fokusi vidbudovy Ukrainy. *Almanakh prava*. 2022. № 13. S. 23–27. DOI: 10.33663/2524-017X-2022-13-3.
4. Pravo i prohres: zapyty hromadianskoho suspilstva: monohrafiya / Za zah.red. N. M. Onishchenko. Kyiv: Naukova dumka, 2020. 367 s.

5. Birchenko Yu. I. Deiaki kryterii otsinky yakosti ta efektyvnosti normatyvno-pravovykh aktiv. *Naukovi zapysky*. 2004. Tom 26. S. 9–11.
6. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyshchennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy, ta Derzhavnyi reiestr maina, poshkodzhеноho ta znyshchenoho vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2023 roku № 2923-IX. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (data zvernennia: 12.05.2023).
7. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia kompensatsii dlia vidnovlennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina, poshkodzhenykh vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii, z vykorystanniam elektronnoi publichnoi posluhy «ieVidnovlennia»: Postanovu KМУ vid 21 kvitnia 2023 roku № 381. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2023-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 12.05.2023).
8. ieVidnovlennia: Kabmin zmenshyv z 500 do 200 tysiach hrn rozmir kompensatsii hromadianam za poshkodzhene maino cherez viinu. *Sudovo-yurydychna hazeta*. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/270240-yevidnovlennya-kabmin-umenshil-s-500-do-200-tysyach-grn-razmer-kompensatsii-grazhdanam-za-povrezhdennoe-imuschestvo-iz-za-voyny#:~:text=> (data zvernennia: 12.05.2023).
9. ieVidnovlennia: za dobu podano ponad 3 000 zaiav. URL: *Korespondent*. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4588678-yevidnovlennia-za-dobu-podano-ponad-3-000-zaiav> (data zvernennia: 15.05.2023).
10. Onishchenko N. M. Problema efektyvnosti zakonodavstva ta suchasnyi rozvytok. *Viche*. 2007. № 12. (№ 12 (spetsvyпуск)). S. 3–6. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/607/> (data zvernennia: 03.05.2023).

Клещенко Н. О. Эффективность законодательства у фокусе повоевнної відбудови

Стаття присвячена ефективності законодавства в контексті повоевнної відбудови. Зазначається, що в ході повномасштабної війни, розпочатої РФ проти України, виникла значна кількість питань, які потребують законодавчого врегулювання. Зокрема, це питання, що пов'язані з динамікою на військово-політичному фронті в контексті війни, яка триває вже понад рік; а також питання, пов'язані з повоевнною відбудовою. Розкривається теоретична складова ефективності законодавства, під якою розуміють співвідношення між досягнутими результатами та поставленою метою.

У контексті ефективності законодавства у процесі повоевнної відбудови аналізуються Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» та постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «єВідновлення». Акцентується на важливості цих нормативно-правових актів і звертається увага на дискусійні аспекти.

Ключові слова: ефективність законодавства, повоевнна відбудова, відновлення пошкодженого житла, воєнний стан, «єВідновлення».

Kleschenko N. O. The effectiveness of legislation is the focus of post-war reconstruction

The relevance of the outlined topic is justified by the fact that in the course of the full-scale war launched by the Russian Federation against Ukraine, a significant number of issues have arisen that require their legislative consolidation. In particular, these are questions related to the dynamics on the military-political front in the context of the war, which has been going on for more than a year; as well as issues related to post-war reconstruction. In addition, in the context of the national course of integration into the EU and the establishment of Ukraine as a legal state, the post-war recovery should include the genesis of special legal relations between the citizen and the state, and renewed interaction between society and political forces. In this matter, special attention should be paid to the institution of the state's responsibility to the individual, as one of the main guarantees of human rights and freedoms. That is why one of the important tasks of the state is the constant assessment of the effectiveness of current legal norms, their improvement and updating in accordance with the needs of society.

In the most general form, the problem of ensuring the effectiveness of legislation can be solved on the following basic grounds: when adopting a legislative act, special attention should be paid to the observance of the methodology of adopting the law, as well as any other normative legal act, the requirements of the so-called «chain of effectiveness», namely: the need and social interest in such a law; goals that will be achieved with the help of the

law; the adequacy of the means by which the law is implemented, from the point of view of achieving the set goals; determination of specific addressees of the law; control system for its implementation, etc.

In the context of the effectiveness of legislation in the process of post-war reconstruction, the Law of Ukraine «On compensation for damage and destruction of certain categories of immovable property as a result of hostilities, acts of terrorism, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, and the State Register of Property Damaged and Destroyed» are analyzed as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine» and Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Procedure for providing compensation for the restoration of certain categories of real estate objects damaged as a result of hostilities, acts of terrorism, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation, using the electronic public service «eRestoration». Emphasis is placed on the importance of these normative legal acts and attention is drawn to insufficiently regulated points. In particular, it is emphasized that there is no settlement of the issue regarding damaged objects that were repaired at their own expense. It is also argued that it is necessary to regulate the procedure for the formation of a commission for consideration of issues related to the provision of compensation, in particular, to provide for requirements for persons who can be part of such a commission on a permanent basis, and the procedure for making decisions on granting or refusing to provide compensation.

Key words: effectiveness of legislation, post-war reconstruction, restoration of damaged housing, martial law, «eRestoration».

DOI: 10.33663/2524-017X-2023-14-235-241